

Handelskonjunkturen

Mars 2021

Sammanfattning

- Fjärde kvartalet 2020 föll svensk BNP med 1,7 procent (fasta priser), jämfört med samma kvartal 2019. Helåret 2020 hamnar preliminärt på -2,8 procent.
- Handeln som helhet backade 1 procent i löpande priser fjärde kvartalet och hårdast drabbad var *partihandeln* som föll med 3,3 procent.
- Detaljhandeln fortsatte att gå mot strömmen med en omsättning som ökade 3,3 procent. Spridningen inom detaljhandeln är dock fortsatt mycket stor. Hälften av detaljhandelns delbranscher går mycket dåligt.
- Dagligvaruhandeln växte generellt sett något snabbare under fjärde kvartalet jämfört med de två föregående. I gränshandeln står det fortsatt still, och servicehandeln och den specialiserade livsmedelshandeln har också stora utmaningar där kundflödena uteblir.
- Försäljningen via *e-handel* tog ytterligare fart och växte med drygt 50 procent i omsättning under fjärde kvartalet. Helåret 2020 noterar en tillväxt på 40 procent.
- Kronan fortsatte att stärkas något mot euron, vilket ger en lättnad för handlares importpriser.
- Framtidsförväntningarna inom handeln ligger kvar på svaga nivåer.
- Varslen om uppsägning och konkurser låg på måttliga nivåer fjärde kvartalet.
- Det är tydligt att *de nya restriktionerna* haft effekt på både butiksbesök och den totala försäljningen under november. Många företag tappar fortsatt minst 25 procent i omsättning och färre personer besöker butiker och handelsplatser.

BNP föll med 2,8 procent 2020

Fjärde kvartalet 2020 föll svensk BNP med 1,7 procent (fasta priser) jämfört med samma kvartal 2019.

Exporten steg med 1,9 procent jämfört med samma kvartal föregående år och importen stod still, totalt sett. Importen av varor steg dock med 1,9 procent medan importen av tjänster sjönk med 3,9 procent.

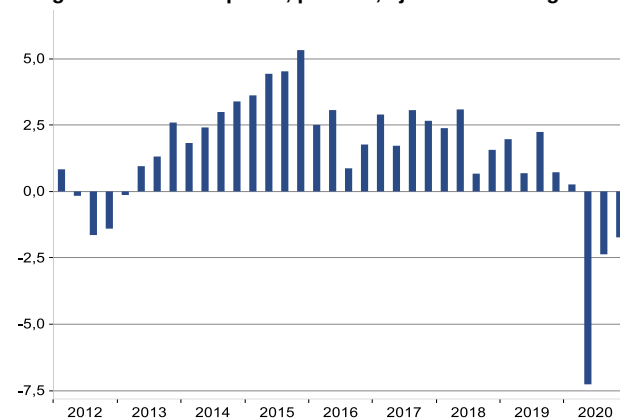
Hushållens totala konsumtionsutgifter sjönk i fasta priser med 4,5 procent, vilket alltså var mer än tredje kvartalet (-4,0 procent) men det var inte detaljhandeln som minskade, utan främst konsumtionen av hotell- och restaurangtjänster, transporter samt konsumtion i utlandet. Detta mönster har i stort sett gällt under andra till och med fjärde kvartalet 2020. Stora delar av detaljhandeln har gått dåligt även under fjärde kvartalet, men när

mindre pengar kan spenderas på resor, hotell och restaurang så blev det även under fjärde kvartalet mer kvar för hushållen att använda i handeln vilket gav ett lyft för detaljhandeln som helhet.

De offentliga konsumtionsutgifterna steg med 0,1 procent under fjärde kvartalet jämfört med samma kvartal 2019. Bruttoinvesteringarna steg med 0,9 procent.

Sammantaget föll svensk BNP med 2,8 procent helåret 2020.

Svensk BNP-utveckling per kvartal jämfört med samma kvartal föregående år. Fasta priser, procent, ej kalenderkorrigerat.

Källa: SCB.

Svag hushållskonsumtion 2021

Raset i svensk BNP ser ut att stanna kring -2,8 procent vilket är något mindre än tidigare bedömningar. De flesta prognosmakare har dock reviderat ner hushållens konsumtion i år och nästa år. Det kommer att dröja till 2022 innan raset i BNP helt har återhämtats till 2019 års nivå. En återgång till de BNP-nivåer vi skulle ha haft om coronakrisen inte inträffat ligger ett antal år efter 2022.

Prognosjämförelse, BNP och hushållens konsumtion. Procentuell förändring, fasta priser.

Prognosinstitut	BNP			Hushållens konsumtion		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Riksgälden (feb)	-2,8	2,4	4,0	-3,9	2,0	4,7
Riksbanken (feb)	-2,8	3,0	3,9	-5,1	3,2	6,2
Nordea (jan)	-2,7	4,1	3,0	-5,0	5,0	4,0
SEB (jan)	-2,6	2,8	4,8	-4,5	2,5	4,0
Handelsbanken (jan)*	-2,9	2,8	4,1	-5,0	2,6	5,8
Swedbank (jan)	-2,8	3,0	3,6	-4,9	3,5	4,5
Danske Bank (jan)	-2,9	3,4	2,6	-4,7	3,8	3,0

Källa: Konjunkturinstitutets sammanställning 24 februari 2021.

*Kalenderkorrigerade prognoser för hushållens konsumtion.

Handeln som helhet backade cirka 8 miljarder kronor under fjärde kvartalet

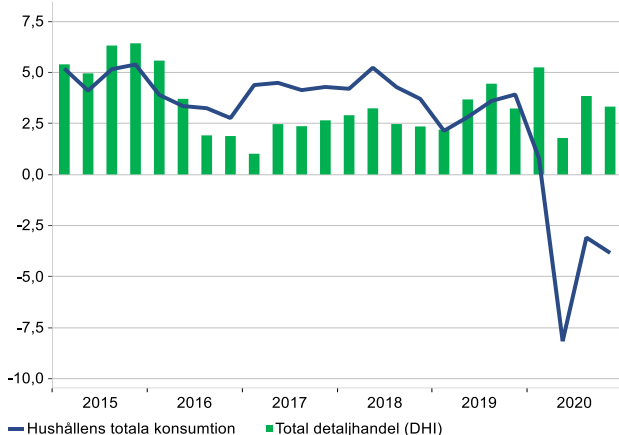
Detaljhandeln växte med över tre procent och handeln med motorfordon med strax över en halv procent under fjärde kvartalet 2020. Partihandeln backade dock med över tre procent i omsättning. Det innebär att handeln som helhet backade med cirka en procent, eller cirka 8 miljarder kronor under fjärde kvartalet. Partihandeln (SNI 46) föll med nära 17 miljarder kronor, motorhandeln m.m. (SNI 45) ökade med en miljard kronor och detaljhandeln (SNI 47) steg med cirka 7 miljarder kronor.

Under helåret 2020 sjönk omsättningen i handeln totalt med cirka 35 miljarder kronor. Partihandelns omsättning sjönk med 60 miljarder kronor, motorhandelns med 3 miljarder, medan detaljhandelns omsättning växte med 28 miljarder kronor.

Detaljhandelskonsumtionen stod emot generell nedgång även fjärde kvartalet

I löpande priser sjönk hushållens totala konsumtion med 3,8 procent fjärde kvartalet 2020 jämfört med samma kvartal 2019 (I fasta priser -4,5 procent). Detaljhandelskonsumtionen gick dock fortsatt mot strömmen och växte med 3,3 procent fjärde kvartalet 2020, vilket alltså var avsevärt starkare än hushållens totala konsumtion som sammantaget föll för tredje kvartalet i rad.

Tillväxt i detaljhandelns omsättning (DHI) och hushållens totala konsumtionsutgifter. Förändring mot samma kvartal föregående år. Löpande priser, procent.

Källa: SCB.

Hushållens syn på det ekonomiska läget föll till rekordlåga nivåer under coronakrisens inledning. Endast en svag uppgång kan därefter skönjas t.o.m. februari 2021. Lika låga värden för synen på ekonomin i nuläget noterades senast i samband med finanskrisen 2009. Samtidigt är förväntningarna på 12 månaders sikt höga och i februari 2021 noterades ett värde på +10. Senast ett lika högt värde uppmättes var 2011.

Hushållens syn på svensk ekonomi i nuläget och om 12 månader. Nettototal, data t.o.m. februari 2021.

Källa: Konjunkturinstitutet.

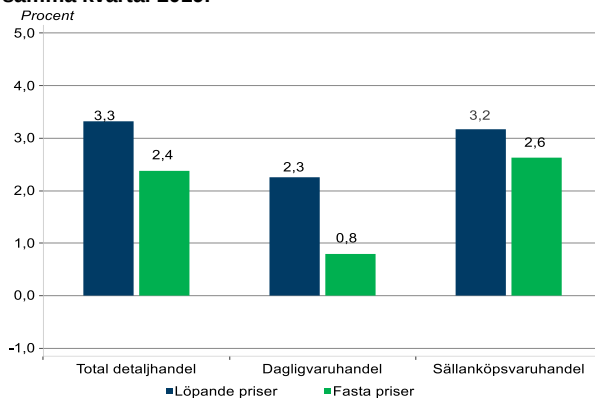
Starkt fjärde kvartal i detaljhandeln som helhet

I *detaljhandeln som helhet* ökade omsättningen med 3,3 procent fjärde kvartalet 2020 jämfört med samma kvartal 2019. Mätt i fasta priser (volym) växte detaljhandeln med 2,4 procent. Hushållens konsumtion minskade samtidigt med nära 4 procent i löpande priser. Den fortsatt kraftiga nedgången i utlandssemesterande, restaurang- och cafébesök m.m. till följd av pandemin frigjorde pengar till detaljhandelskonsumtion även under kvartal 4. Hushållens konsumtion i utlandet minskade med 47 procent, eller 16 miljarder kronor, fjärde kvartalet 2020 jämfört med året innan. Utländsk konsumtion i, eller från, Sverige minskade också, men med något lägre 36 procent. Utländska turisters konsumtion i Sverige hamnar dock generellt i mindre utsträckning i detaljhandeln.

I *sällanköpsvaruhandeln* växte försäljningen under andra kvartalet med 3,2 procent i omsättning och 2,6 procent i volym (fasta priser). De genomsnittliga priserna steg alltså med ca 0,6 procent i sällanköpsvaruhandeln under fjärde kvartalet. Det är ungefär en halvering av prisökningstakten jämfört med kvartal 3.

I *dagligvaruhandeln* växte omsättningen under andra kvartalet med 2,3 procent och volymen steg med 0,8 procent. I genomsnitt steg priserna därmed med 1,5 procent.

Detaljhandelns tillväxt fjärde kvartalet 2020 jämfört med samma kvartal 2019.

Källa: SCB, Detaljhandelsindex. Obs! Dagligvaruhandel exkl. Systembolaget.

Tudelningen i detaljhandeln fortsätter med samma kraft som tidigare

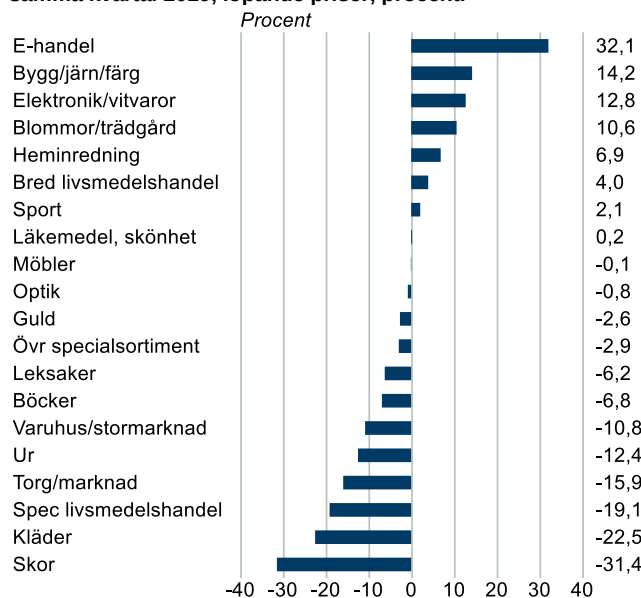
Trots stark omsättningsutveckling på *total nivå* för detaljhandeln, så fortsätter tudelningen på branschnivå som följt i Coronapandemins spår. Det är fler branscher med minustillväxt än plustillväxt även om många stora branscher gått starkt. Produkter till hem och trädgård fortsätter generellt att öka kraftigt i försäljning under fjärde kvartalet. Här finns bygghandel, trädgårdshandel, hemelektronik och heminredning. Möbelhandeln gick dock svagt minus efter att ha gått starkt tidigare under pandemin. Samtidigt fortsätter försäljningen av skor, kläder, klockor m.m., att rasa. Även den breda varuhushandeln hade ett mycket tufft fjärde kvartal när julhandeln i fysisk butik i stort sett uteblev.

Den breda livsmedelshandeln ökade omsättningen med fyra procent och avslutar därmed året med goda tillväxttal efter ett starkt första kvartal med bunkringshandel och svagare tillväxt i kvartal 2 och 3. Den specialiserade livsmedelshandeln är en av de stora förlorarna under pandemin och fortsatte gå mycket dåligt i kvartal 4. Branschen omfattar t.ex. specialbutiker för kött, fisk, bröd, ost, kaffe och te.

Tudelningen fortsätter också rent geografiskt. Citykärnor går mycket dåligt på grund av minskade kundflöden. Gränshandeln har också drabbats av kraftigt minskade flöden. Andra delar av landet, ofta närmare bostadsområden, har ökat sin omsättning.

En tredje aspekt på tudelning gäller försäljningskanal, där e-handeln återigen uppvisar urstarka tillväxttal medan butikshandeln haft det betydligt tuffare.

Tillväxt i detaljhandeln fjärde kvartalet 2020 jämfört med samma kvartal 2019, löpande priser, procent.

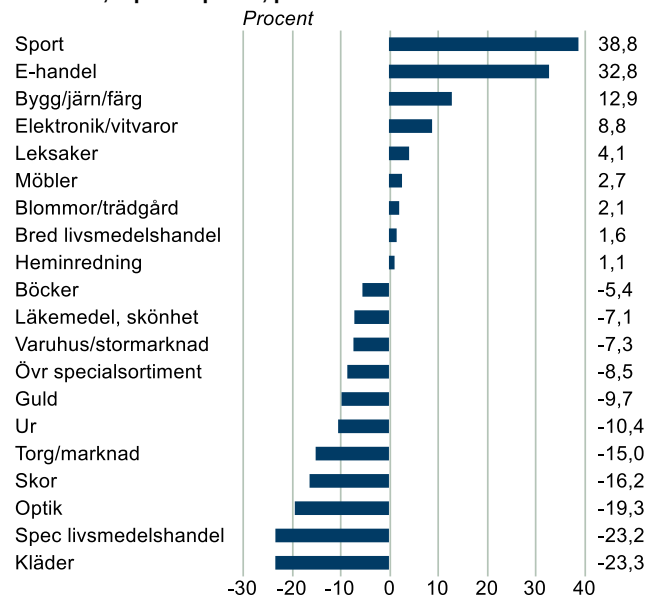

Källa: SCB, Detaljhandelsindex (DHI). Anm.: Med e-handel avses här enbart distanshandelsförsäljning enligt SNI 47.91.

Den senaste statistiken från januari visar inga tydliga tecken på en förändring av mönstret från 2020. I stort

fortsätter de branscher som hade ett tufft fjolår att uppvisa svaga eller negativa tillväxttal. Sporthandeln gick oerhört starkt i januari. Sannolikt har vintersäsongens produkter fått en boost av minskande utlandsresande och av att mycket socialt umgänge den här vintern sker utomhus.

Tillväxt i detaljhandeln januari 2021 jämfört med samma månad 2020, löpande priser, procent.

Källa: SCB, Detaljhandelsindex (DHI). Anm.: Med e-handel avses här enbart distanshandelsförsäljning enligt SNI 47.91.

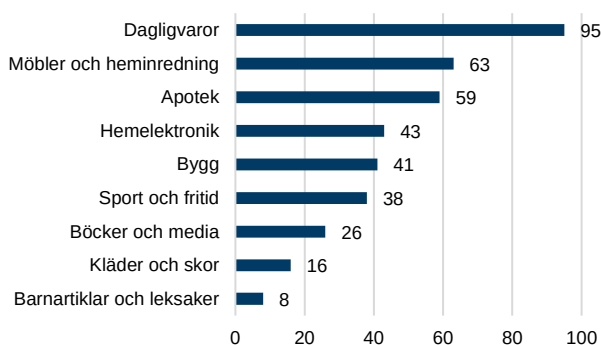
E-handeln växte med 40 procent 2020

Försäljningen via e-handel har slagit rekord i tillväxt under coronapandemin. Fler konsumenter i alla åldersgrupper, men inte minst äldre konsumenter, har i ökad utsträckning köpt sina varor via nätet. Enligt E-barometerens mätningar växte e-handeln med 40 procent under 2020 och omsatte 122 miljarder kronor. Hemelektronik har nu en e-handelsandel på 43 procent, och för kläder och skor går 30 procent av försäljningen via e-handel. E-handelsandelen inom dagligvaruhandeln växer snabbt men från låga nivåer. Under 2020 fördubblades e-handelsandelen från 2 till 4 procent av den totala omsättningen. Sammantaget gick 14 procent av all detaljhandelsförsäljning via nätet.

E-barometern redovisar inte hur stor tillväxten var under fjärde kvartalet, men en enkel överslagsberäkning visar att e-handeln totalt bör ha växt med runt 55 procent under fjärde kvartalet 2020. För dagligvaruhandeln bör motsvarande tillväxt ha varit i storleksordningen 135 procent jämfört med 2019. Det är inte konstigt att det funnits utmaningar i logistiken och inte minst sista sträckan hem till kunderna. Företagen har dock lyckats förvånansvärt bra med att skala upp till en högre kapacitet. Den mycket låga efterfrågan på persontransporttjänster inom främst taxi har medfört att det kortsiktigt har funnits tillgänglig arbetskraft för hemleveranser.

Den statistik som SCB sammanställer för renodlad e-handel, där alltså inte omnikanalhandlars e-handel ingår, visade en tillväxt för detta segment på 32 procent fjärde kvartalet (se ovan). För helåret 2020 var denna tillväxt 25 procent. Det indikerar att e-handeln från omnikanalhandlare alltså växte snabbare än den från renodlade e-handlare. Det är de större handelsföretagen som bidrar mest till detta.

Omsättningstillväxt i e-handeln helåret 2020 jämfört med helåret 2019, löpande priser, procent.

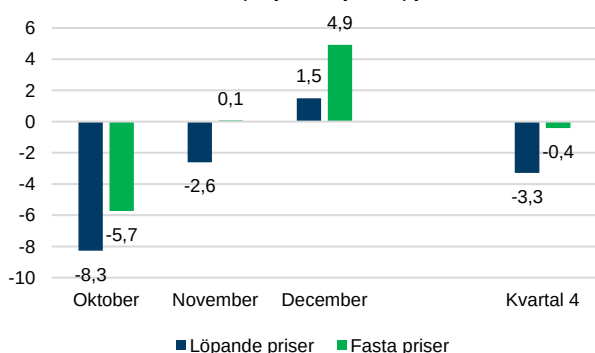

Källa: E-barometern.

Fortsatt tufft för partihandeln

Partihandeln drabbades hårt i coronakrisens inledning. Under fjärde kvartalet 2020 föll omsättningen med 17 miljarder kronor, motsvarande 3,3 procent, trots en viss återhämtning i december. Under helåret 2020 tappade partihandeln sammantaget 3,1 procent i omsättning, vilket motsvarar 60 miljarder kronor.

Omsättningstillväxt i partihandeln fjärde kvartalet 2020 jämfört med samma kvartal 2019, löpande priser, procent.

Källa: SCB.

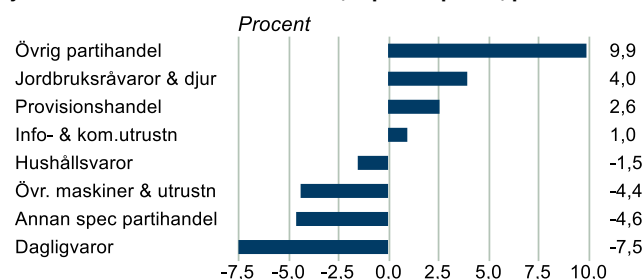
Utvecklingen inom partihandelns delbranscher under fjärde kvartalet 2020 framgår i nedanstående diagram.

Under fjärde kvartalet växte omsättningen i hälften av partihandelns delbranscher, vilket är en utveckling i positiv riktning jämfört med tredje kvartalet då det bara var partihandeln med informations- och kommunikationsutrustning som växte i omsättning.

Partihandeln med livsmedel, drycker och tobak (dagligvaror) var den delbransch som föll mest även under fjärde kvartalet. Det är den mycket svaga försäljningen i

gränshandeln mot Norge och till restaurangsektorn som bidrar mest tydligt till detta. Även den specialiserade livsmedelshandeln och stora delar av servicehandeln i kontorstäta områden har en mycket svag försäljning. Det är dock bara den uteblivna försäljningen till norrmän som kan bidra till att förklara en nedgång av de totala livsmedelsleveranserna inom Sverige (oavsett kanal). Ett minskat ätande på restaurang drar ju normalt sett inte ned den totala livsmedelskonsumtionen.

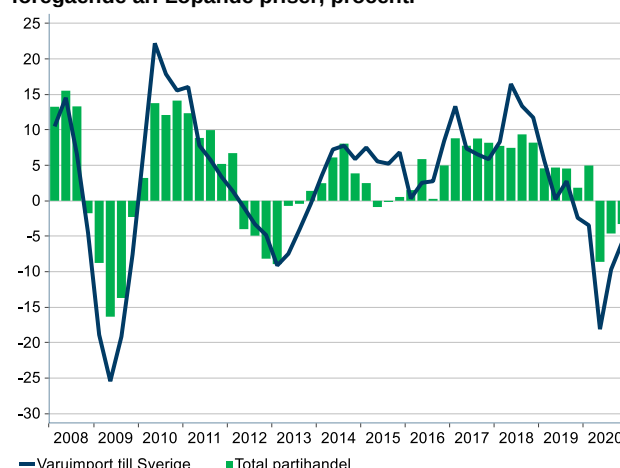
Omsättningstillväxt inom partihandeln fjärde kvartalet 2020 jämfört med samma kvartal 2019, löpande priser, procent.

Källa: SCB.

Trots det kraftiga fallet i omsättning under coronakrisen ser partihandeln, i alla fall i nuläget, ut att klara sig något bättre än under finanskrisen då omsättningen, tillsammans med varuimporten till Sverige, föll betydligt djupare. Hittills under krisförloppet har partihandeln också klarat sig något bättre än under skuldskrisen 2012 då omsättningen föll något mer trots att varuimporten inte sjönk lika mycket som under coronapandemin. Tillväxten i partihandeln före skuldskrisen var dock högre än före coronakrisen. Jämförelsetalen från föregående period var därmed något svårare att matcha under skuldskrisen.

Tillväxt i partihandelns omsättning och Sveriges totala varuimport. Förändring mot samma kvartal föregående år. Löpande priser, procent.

Källa: SCB.

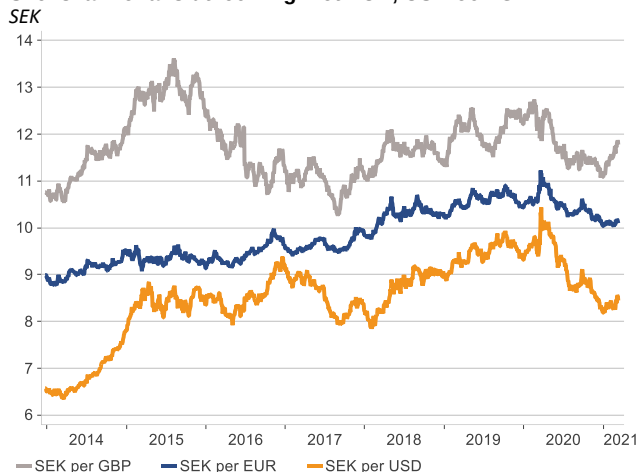
Kronan har fortsatt att stärkas mot euron

Den svenska kronan har försvagats trendmässigt mot euron, dollarn och pundet sedan 2013.

Coronakrisen ledde inledningsvis till en ytterligare kronförsvagning då oron på de finansiella marknaderna ökade. Under mars och april försvagades kronan kraftigt gentemot dollarn och euron men under andra kvartalet stärktes kronan vilket hållit i sig.

Kronförstärkningen beror delvis på att kronan var väldigt svag i början av 2020 samt att resten av världens centralbanker följt den svenska när det gäller räntepolitiken. Federal Reserve i USA har exempelvis sänkt räntan påtagligt under 2020 vilket resulterat i en starkare krona gentemot dollarn. En huvudförklaring är dock troligen att Riksbanken övergivit minusräntor. Att den svenska ekonomin klarat coronakrisen relativt bra bidrar också till att stärka den svenska kronan. Från svagaste nivå har kronan stärkts med ca 20 procent mot dollarn och pundet och med ca 10 procent mot euron, vilket är positivt för importpriserna.

Svenska kronans utveckling mot EUR, USD och GBP

Källa: Riksbanken. Dagskurser.

I de följande tre diagrammen har vi sammanfattat några aktuella prognoser för kronans utveckling mot euron, dollarn och pundet. Prognoserna kommer från Konjunkturinstitutet, Swedbank och Handelsbanken.

Osäkerheterna i prognoserna ska understrykas. Det finns alltid en rad faktorer som snabbt kan förändra bilden. Prognosinformationen ska ses som en *indikation* på de *förväntningar* om kronkursen som finns just nu – med viss spridning mellan de tre aktörer vars prognoser redovisas här.

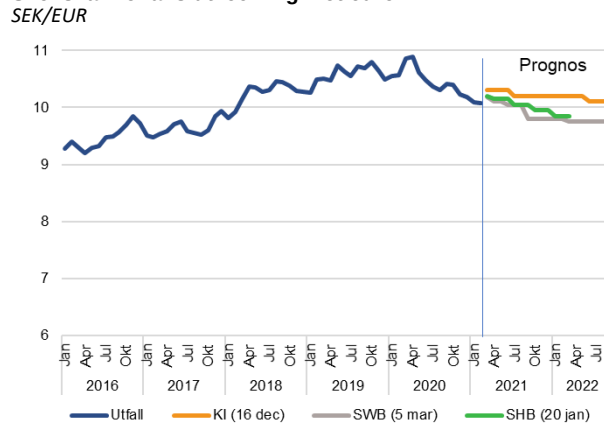
Swedbank har reviderat upp sin tidigare prognos för dollarn på kort sikt. Dollarn får stöd av relativt snabb vaccinering, finanspolitiska stimulanser samt att sysselsättningen ökat mer än väntat i februari.

Som svar på stigande lågräntor har ECB flaggat för att öka takten på sina obligationsköp samt en eventuell räntesänkning för att dämpa euron. En trögare återhämtning i fastlands-Europa talar för en fortsatt försvagning av euron.

Det brittiska pundet gynnas av en relativt snabb uttrullning av vaccinet och att risken för en avtalslös Brexit nu är borta.

En långsam vaccinationstakt i Sverige och ytterligare nedstängningar efter ökad smittspridning minskar utsikterna för att kronan ska stärkas ytterligare.

Svenska kronans utveckling mot euron

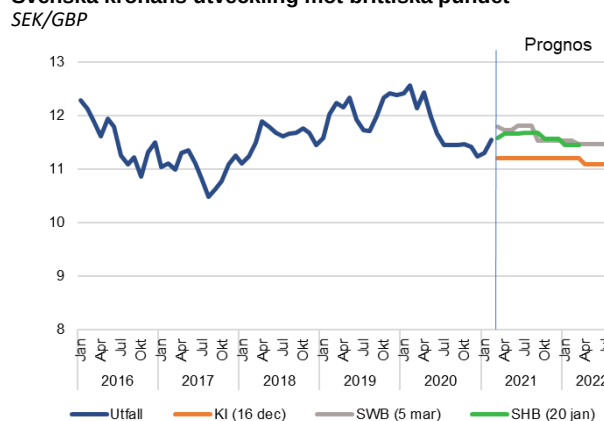
Källa: Riksbanken (utfall). Prognoser från Konjunkturinstitutet (KI), Swedbank (SWB) och Handelsbanken (SHB).

Svenska kronans utveckling mot amerikanska dollarn

Källa: Riksbanken (utfall). Prognoser från Konjunkturinstitutet (KI), Swedbank (SWB) och Handelsbanken (SHB).

Svenska kronans utveckling mot brittiska pundet

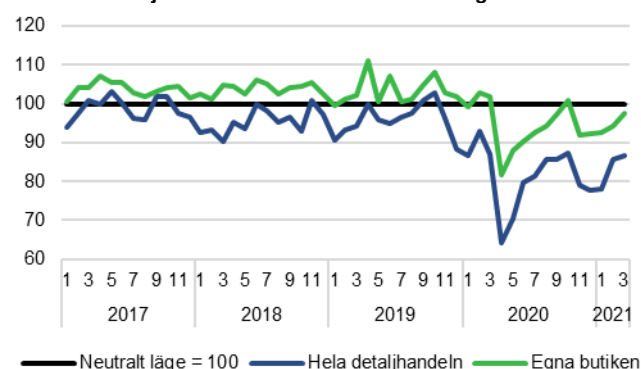
Källa: Riksbanken (utfall). Prognoser från Konjunkturinstitutet (KI), Swedbank (SWB) och Handelsbanken (SHB).

Handelsbarometern: svag återhämtning efter nedgången i november

Svensk Handels handelsbarometer gällande tilltron till den *egna butikens/företagets* utveckling nådde en bottennotering i aprilmätningen 2020. En återhämtning kunde observeras fram till och med oktober, då denna indikator låg lite över 100 för första gången sedan mars 2020. I november backade däremot indikatorn, av allt att döma som en effekt av utökade restriktioner.

Tilltron till utvecklingen för *detaljhandeln i stort* (blå linje) föll kraftigt när coronakrisen bröt ut. Månaderna efter har indikatorn följt den förstnämnda med en återhämtning som varade till och med oktobermätningen, för att sedan vända ner i november och december. I senaste mätningen har indikatorn kommit tillbaka till samma nivå som noterades i septembermätningen.

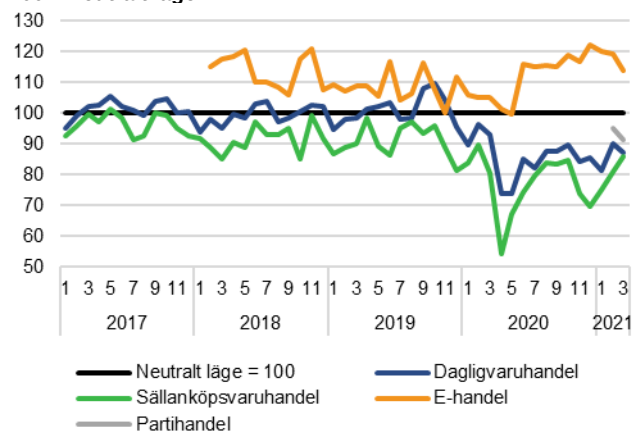
Handelsbarometerens framtidsindikator avseende egen butik och hela detaljhandeln. Index 100 = neutralt läge.

Källa: Svensk Handel.

Det är främst sällanköpsvaruhandeln som drar ner framtidsindikatorn för detaljhandeln i stort. Även dagligvaruhandeln ligger på låga nivåer, vilket i huvudsak förklaras av att den specialiserade livsmedelsförsäljningen och gränshandeln gått mycket dåligt. Sedan tillbakagången i november ses en återhämtning för dagligvaru- och sällanköpsvaruhandeln medan e-handlarna backar en aning. Fr.o.m. februari 2021 inkluderas även partihandeln i Handelsbarometern.

Handelsbarometern, framtidsförväntningar per bransch. Index 100 = neutralt läge.

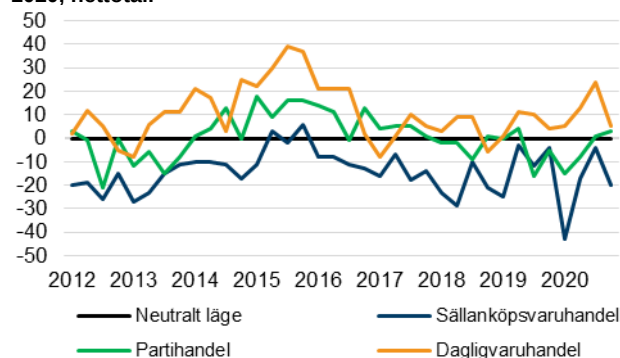
Källa: Svensk Handel.

Lönsamhet: hastig nedgång i daglig- och sällanköpsvaruhandeln fjärde kvartalet

Konjunkturinstitutet följer näringslivets syn på utvecklingen i månadsvisa enkäter. Företagen får bland annat ange om lönsamheten ökar (är på väg upp) eller minskar. Från andelen företag som anger "ökar" dras andelen som anger "minskar", vilket bildar ett netttotal över delbranschernas sammantagna syn på lönsamhetsutvecklingen.

I det fjärde kvartalet skedde en hastig nedgång i daglig- och sällanköpsvaruhandeln lönsamhetsomdömen, medan partihandeln fortsatt noteras strax över nollstrecket.

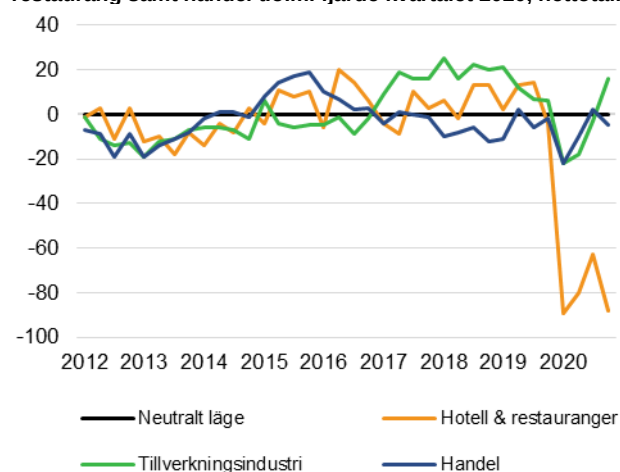
Lönsamhetsomdöme inom handeln t.o.m. fjärde kvartalet 2020, netttotal.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Vid en jämförelse med andra delar av näringslivet föll hotell- och restaurangsektorn under fjärde kvartalet tillbaka till samma nattsvarta nivåer som observerades under första kvartalet. Handeln som helhet backade också, om än inte lika kraftigt, medan tillverkningsindustrin noterade sin högsta nivå sedan första kvartalet 2019.

Lönsamhetsomdöme inom tillverkningsindustri, hotell- och restaurang samt handel t.o.m. fjärde kvartalet 2020, netttotal.

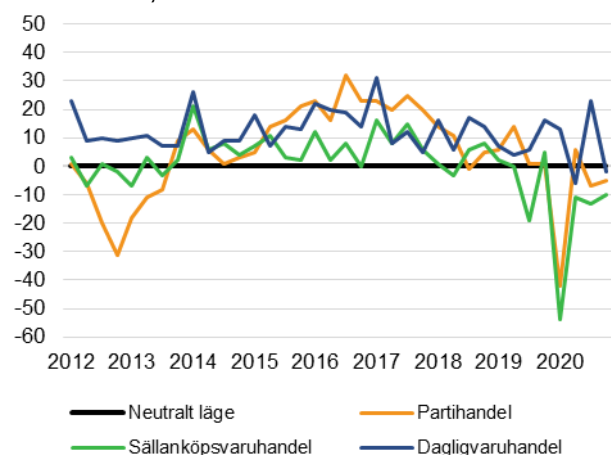

Källa: Konjunkturinstitutet.

Anställningsplanerna inom dagligvaruhandeln vände åter ner

Under andra kvartalet var handelns anställningsplaner svaga, trots en tydlig återhämtning från första kvartalets svaga nivåer. Under tredje kvartalet indikerades en stark utveckling i dagligvaruhandeln, men denna föll dock tillbaka lika snabbt under fjärde kvartalet. Inom sällanköpsvaruhandeln och partihandeln låg anställningsplanerna kvar på låga nivåer under fjärde kvartalet.

Förväntningar på antal anställda inom handeln t.o.m. fjärde kvartalet 2020, netttotal.

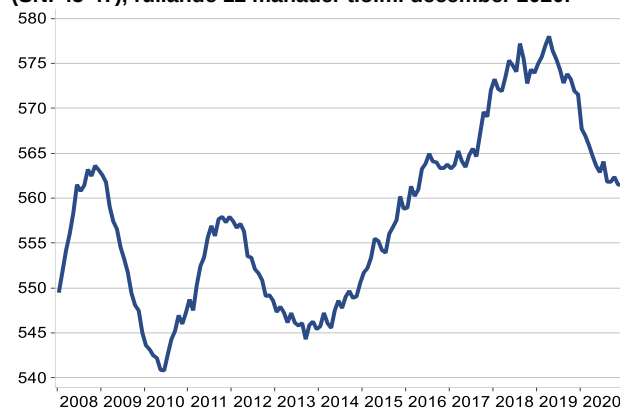
Källa: Konjunkturinstitutet.

17 000 färre sysselsatta inom handeln sedan mitten av 2019

Sysselsättningen inom handeln har trendmässigt stigit från 2013 fram till 2019. Sedan mitten av 2019 har dock sysselsättningen inom handeln succesivt minskat från cirka 578 000 till drygt 561 000 i december 2020. Under pandemin har antalet sysselsatta minskat med knappt 6000 personer. Att fallet inte blivit större beror på regeringens olika stödåtgärder som korttidspermitteringar, hyres- och omställningsstöd. Samtliga korttidspermitterade räknas som sysselsatta i statistiken. Det kan noteras att antalet sysselsatta inom handeln i slutet av 2020 var tillbaka på en nivå som senast rådde under 2015.

I december 2020 uppgick antalet sysselsatta i Sverige totalt till 5 054 000 och av dessa sysselsatte handeln drygt 11 procent.

Antal sysselsatta, tusental, i åldern 15-74 år inom handeln (SNI 45-47), rullande 12 månader t.o.m. december 2020.

Källa: Arbetskraftsundersökningarna, SCB.

Färre varsel hittills i år

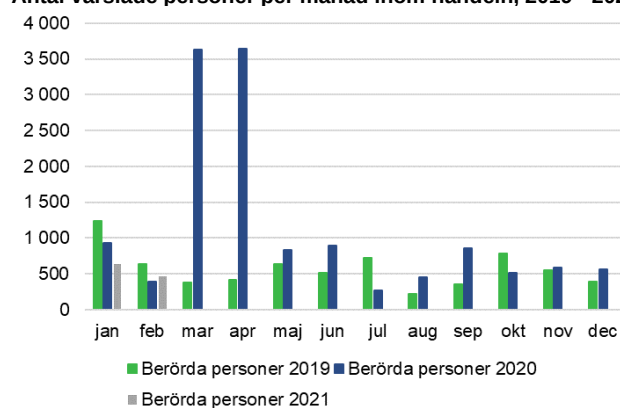
Under 2020 berördes totalt 13 550 personer av varsel inom handeln. Det var nästan dubbelt så många som under 2019. Antalet varsel steg kraftigt de första månaderna under coronapandemin. Under mars och april varslades drygt 3600 personer per månad inom handeln. Så höga tal har inte uppmätts någon gång en enskild månad sedan 1992. Nivån på antalet varsel är än mer anmärkningsvärd eftersom korttidspermitteringar inte ingår i statistiken över antalet varslade. Från maj och framåt har antalet varslade personer varit betydligt lägre än under coronapandemins inledande fas. Systemet med korttidsarbete användes succesivt av fler handlare. Det förklarar den måttligare mängden varsel från maj och framåt.

Antalet varsel inom handeln minskade något under sommarmånaderna för att återigen stiga under hösten.

De högre nivåerna höll i sig under hösten men har mattats av något under början av 2021. Under januari och februari har totalt cirka 1100 personer berörts av varsel vilket är cirka 200 färre än motsvarande period 2020.

Hur många av de varslade som i slutändan faktiskt blir uppsagda är oklart, men det är vanligen färre än antalet som blir varslade.

Antal varslade personer per månad inom handeln, 2019 - 2021

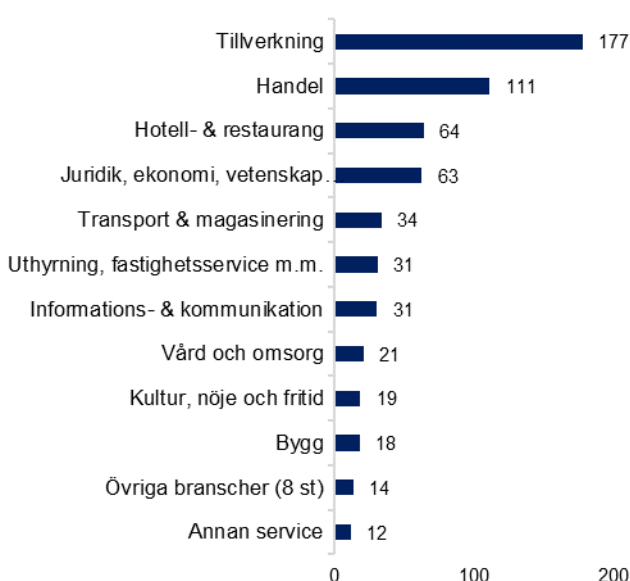
Källa: Arbetsförmedlingen. Korttidspermitteringar/korttidsarbete ingår inte i dessa siffror.

Drygt 111 000 personer har beviljats korttidsarbete i handeln

Vid sidan av varsel och personer som redan förlorat sitt arbete på grund av konkurs, så har en mycket stor del av de anställda inom handeln varit i korttidsarbete (korttidspermittering). Nästan en femtedel av de sysselsatta inom handeln, cirka 111 000 personer, hade någon gång under pandemin varit korttidspermitterade till och med den 12:e mars 2021. Det är enbart tillverkningsindustrin som har haft fler korttidspermitterade personer.

Hur många som för närvarande kvarstår i korttidsarbete kan inte Tillväxtverket svara på. Regeringen har däremot förstärkt stödet under januari till april 2021 och förlängt möjligheten till korttidspermittering t.o.m. den sista juni 2021.

Antal personer berörda av korttidsarbete till och med 12 mars 2021. Tusental personer per delbransch.

Källa: Tillväxtverket.

Drygt 60 procent färre berörda av konkurs fjärde kvartalet 2020

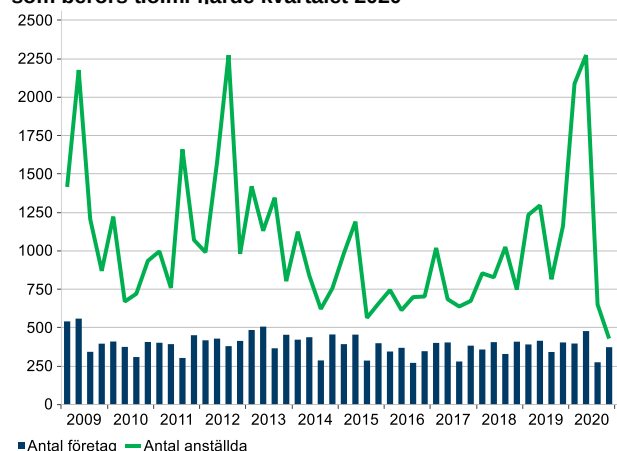
Under de två första kvartalen 2020 var antalet personer som berördes av konkurser på mycket höga nivåer inom handeln. Andra kvartalet 2020 sticker ut och är det kvartal med flest antal drabbade sedan finanskrisen. Under årets andra halva har antalet konkurser och antalet anställda berörda av dessa konkurser minskat påtagligt.

Under helåret 2020 gick totalt 1523 handelsföretag med 5442 anställda i konkurs. Det är i princip lika många företag som gick i konkurs 2019, men antalet personer som drabbades av dessa konkurser var 20 procent fler. De företag som gick i konkurs i mars och april 2020 sysselsatte i genomsnitt 8,2 personer, vilket kan jämföras med 3,8 motsvarande period 2019.

Under fjärde kvartalet 2020 minskade antalet anställda som drabbades av konkurser med 60 procent jämfört med 2019. Antalet företag minskade endast med 8 procent. Det är framför allt små företag, med i genomsnitt

en sysselsatt, som gick i konkurs under sista kvartalet 2020.

Antal företagskonkurser inom handeln och antal anställda som berörs t.o.m. fjärde kvartalet 2020

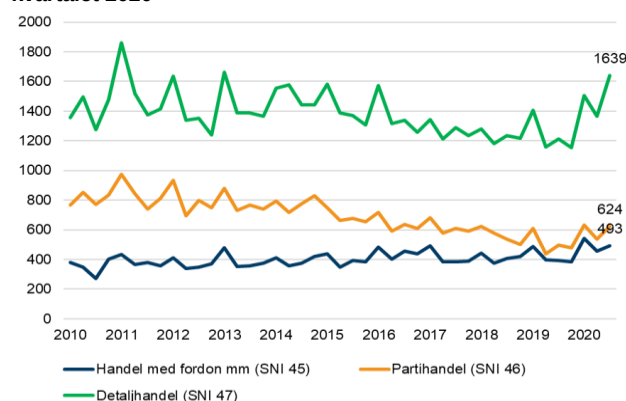
Källa: SCB. Avser SNI 45-47.

Antalet nystartade företag ökade kraftigt under 2020

Antalet nystartade företag har ökat påtagligt under 2020. Under tredje kvartalet 2020 ökade antalet nystartade företag i Sverige (alla branscher) med 11 procent jämfört med motsvarande period 2019. Handeln var den bransch som ökade mest under tredje kvartalet. Antalet nystartade företag ökade med 35 procent jämfört med 2019. Inom detaljhandeln var mer än hälften (53 procent) av de nystartade företagen e-handelsföretag. Om man enbart ser till e-handelsföretagen så ökade nyföretagandet inom e-handeln med 55 procent jämfört med 2019.

Coronapandemin har alltså varit en gynnsam period för nyföretagandet inom handeln. Totalt startades 5039 företag under andra och tredje kvartalet 2020, vilket är en ökning med 23 procent från samma period föregående år. Det sänkta kravet på aktiekapital i kombination med högre arbetslöshet och samtidigt en kraftigt växande e-handel kan vara förklaringar till att antalet nystartade företag ökar jämfört med tidigare år.

Antal nystartade företag inom handeln till och med tredje kvartalet 2020

Källa: Tillväxtanalys.

FÖRDJUPNING: Indikatorer under inledningen av 2021

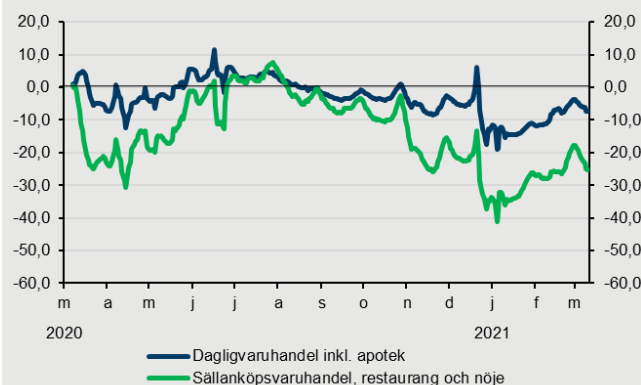
Färre personer i rörelse sedan november

Google samlar data för var mobiltelefonanvändare grovt sett befinner sig. Personernas (telefonernas) platser delas in i 6 kategorier, däribland de två kategorierna dagligvaruhandel inklusive apotek samt kategorin sällanköpsvaruhandel, restaurang och nöje. De andra platserna är bostadsområden, arbetsplatser, stationer i kollektivtrafik samt parker/naturområden. Mängden besökare relateras sedan till en basperiod som består av antalet besökare under perioden 3 januari till 6 februari 2020.

Ända tills de hårdare rekommendationerna om antal besökare per kvadratmeter och om att handla själv (utan sällskap) presenterades så låg besöksflödena inom dagligvaruhandeln nästan på samma nivåer som under början av 2020. Se diagrammet nedan. Från och med januari 2021 syns dock en tydlig nedgång även i dagligvaruhandelns besöksflöden. Sällanköpsvaruhandeln och närliggande områden märkte däremot av en tydlig nedgång i besöksantal redan i samband med att restriktionerna skärptes i månadsskiftet oktober-november. Besöksantalet minskade ytterligare när restriktionerna skärptes inför årsskiftet.

Både dagligvaruhandelns och sällanköpsvaruhandelns besöksantal har stigit igen sedan årsskiftet, men ligger fortfarande på nivåer som rådde i pandemins inledning i april-maj 2020.

Avvikelse i antal personer som vistats inom givna områden jämfört med januari 2020, procent

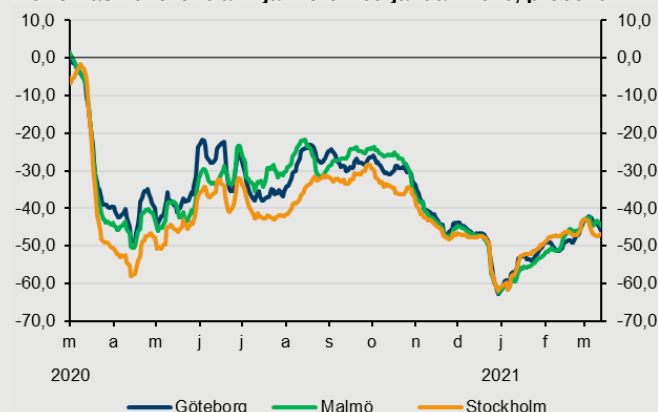

Källa: Google Mobility Report. Sju dagars glidande medelvärde. Data t.o.m. 13 mars 2021.

Statistiken för personer som vistas vid stationer i kollektivtrafiken talar ett ännu tydligare språk. Vi har tittat närmare på de tre storstadskommunerna Stockholm, Göteborg och Malmö, se diagram. I pandemins inledning halverades i stort sett antalet personer som rörde sig i kollektivtrafiken i dessa kommuner. En viss återhämtning skedde därefter, men från och med november

föll resandet åter ner till ungefär halva nivån jämfört med den normala. När restriktionerna skärptes ytterligare inför årsskiftet rasade resandet ytterligare. Resandet i Stockholms kommun var fram till november något lägre än i Göteborg och Malmö, men därefter har mönstret varit påfallande likartat i de tre kommunerna. I dagsläget (mitten av mars) är det ungefär 45 procent färre personer som vistas i kollektivtrafiken i de tre kommunerna jämfört med före pandemin (januari 2020).

Avvikelse i antal personer som vistats i de tre storstadskommunernas kollektivtrafik jämfört med januari 2020, procent

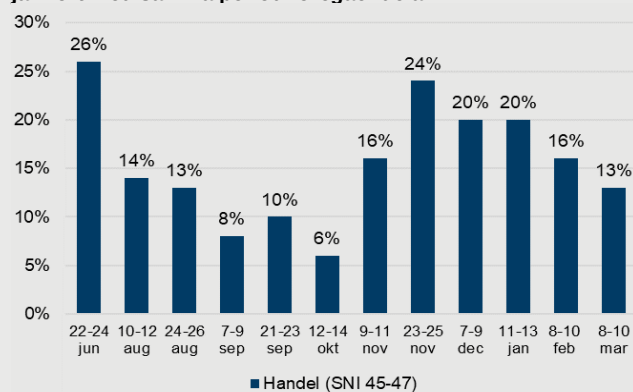

Källa: Google Mobility Report. Sju dagars glidande medelvärde. Data t.o.m. 13 mars 2021.

Skärpta restriktionerna dämpade konsumtionen

Andelen företag inom handeln som uppger att de tappat minst 25 procent i omsättning jämfört med 2019 blev successivt färre under senvåren och sommaren 2020. I mitten av oktober var det enbart 6 procent av företagen inom handeln som uppgav sådana omsättningstapp i Konjunkturinstitutets mätningar. Sedan smittspridningen tilltog och de nya restriktionerna infördes kring månadsskiftet oktober-november ökade andelen företag med stora omsättningstapp markant. I slutet av november var det återigen vart fjärde företag som uppgav omsättningstapp på minst 25 procent jämfört med förra året.

Andel företag som uppger minst 25 procent i omsättningstapp jämfört med samma period föregående år

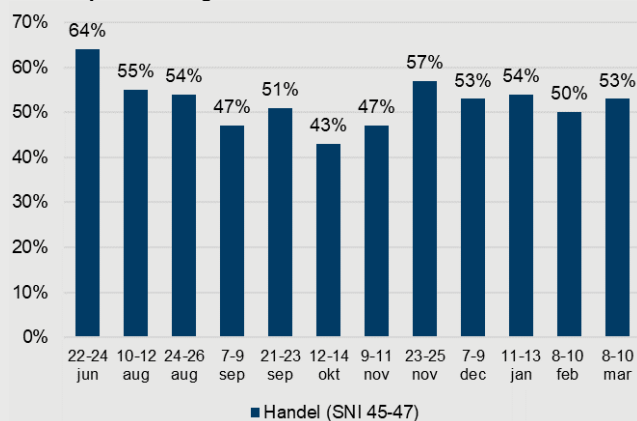

Källa: Konjunkturinstitutet.

Utvecklingen har från och med december gått åt rätt håll men i den senaste mätningen från 8-10 mars 2021 är det fortsatt 13 procent av företagen som uppger att de tappat minst 25 procent i omsättning.

Andelen företag som uppger att de *till någon del* tappat i omsättning jämfört med föregående år har också ökat sedan de skärpta restriktionerna trädde i kraft. Sedan december är det drygt 50 procent av företagen inom handeln som uppger lägre omsättning än föregående år.

Andel företag som uppger omsättningstapp jämfört med samma period föregående år

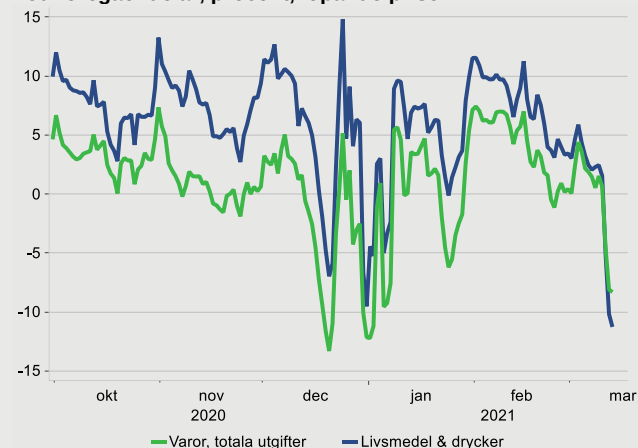

Källa: Konjunkturinstitutet.

Den dämpade konsumtionen de senaste månaderna syns också i Swedbanks betalkortsstatistik. De totala betalningarna för varor hålls uppe av försäljningen av livsmedel och drycker (blå linje i nästa diagram), men det är tydligt att sällanköpsvaruhandeln framför allt hade en svag decemberrånad och att den totala försäljningen tyngdes av förhållandevis svag dagligvaruhandel i januari. En återhämtning har skett under februari och början av mars, där de totala betalningarna åter har indikerat en positiv omsättningstillväxt.

Från och med 11 mars sjunker betalningarna kraftigt jämfört med föregående år. Förklaringen är att motsvarande period 2020 utgjordes av inledningen på pandemin med omfattande bunkringshandel. I år finns inte motsvarande (tillfälliga) försäljningsökning, vilket syns som en stor procentuell nedgång jämfört med 2020. Av samma skäl lär det omvända mönstret uppstå inom ungefär en månad.

Kortbetalningar av varor, utveckling jämfört med samma period föregående år, procent, löpande priser

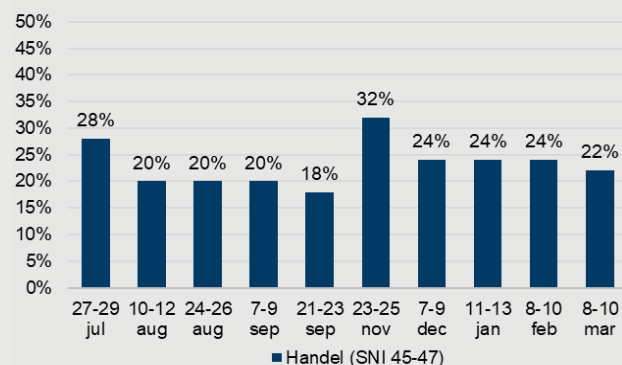

Källa: Swedbank. Data t.o.m. 13 mars 2021.

Något ökad konkursrisk

Konjunkturinstitutet frågar hur företagen, utifrån nuvarande situation, bedömer risken för att verksamheten måste avvecklas. Svartalalternativen är att risken kan bedömas som hög, liten eller ingen risk. Andelen företag inom handeln som bedömer att det finns en risk för avveckling (liten eller hög) framgår i följande diagram. De senaste månaderna har risken ökat något. Merparten av dessa bedömer risken för avveckling som liten och ca 3 procent av företagen bedömer risken som hög.

Risk för avveckling av verksamhet, procent av företagen

Källa: Konjunkturinstitutet.

Handelskonjunkturen

Handelskonjunkturen kommer ut fyra gånger per år, och produceras av Svensk Handels ekonomiska sekretariat. Materialet är enbart avsett för Svensk Handels medlemsföretag. Vid frågor om innehållet, kontakta:

Johan Davidson, chefsekonom

☎ 070-698 39 02 ✉ johan.davidson@svenskhandel.se

Appendix: Detaljhandeln 2020 och personrörelser per län inom sällanköpsvaruhandeln

Försäljningsutveckling i detaljhandeln januari till december 2020 jämfört med motsvarande perioder 2019. Löpande priser. Negativ utveckling färgmarkerad.

Procent	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	K1	K2	K3	K4	Helår
Total detaljhandel	4,8	8,7	2,7	-1,7	0,4	6,5	5,1	1,1	5,4	4,3	4,4	1,5	5,2	1,8	3,8	3,3	3,5
Dagligvaruhandel (exkl systembolag)	4,9	8,3	8,9	-0,4	0,7	2,5	0,7	0,7	3,5	3,2	0,3	3,1	7,4	0,9	1,6	2,3	2,9
Livsmedel, brett sortiment	5,1	8,6	10,4	2,2	3,2	4,7	2,6	2,9	4,4	5,0	2,5	4,4	8,1	3,4	3,3	4,0	4,6
Livsmedel, specialiserat sortiment	3,4	5,1	-10,2	-31,7	-29,0	-24,6	-21,1	-23,6	-8,3	-18,5	-25,5	-13,6	-0,9	-28,4	-18,2	-19,1	-17,3
Sällanköpsvaruhandel	4,2	8,7	-2,3	-4,0	-0,8	7,7	6,9	0,5	5,7	4,0	6,9	-0,9	3,3	1,0	4,4	3,2	2,9
Varuhus/stormarknader med brett sortiment	5,0	9,9	-8,5	-10,4	-5,1	-2,3	-4,4	-7,3	-0,8	-1,7	-12,6	-16,2	1,5	-5,8	-4,2	-10,8	-5,6
Elektronik och vitvaror	13,1	11,9	6,7	4,0	5,4	14,2	13,3	10,9	6,6	9,9	30,2	0,1	10,5	8,0	10,2	12,8	10,6
Heminredning	6,2	6,8	-7,4	-1,9	3,3	9,4	10,0	4,1	8,0	8,9	7,1	5,3	1,5	3,7	7,5	6,9	5,1
Jäm, bygg, färg	5,7	9,1	4,4	17,6	17,4	22,9	19,5	5,7	14,6	10,0	12,2	22,3	6,3	19,3	13,3	14,2	13,9
Möbler	11,5	14,2	-9,1	-2,8	5,3	8,4	10,4	-6,0	6,6	2,6	0,3	-3,2	4,8	3,6	3,5	-0,1	2,9
Böcker	25,1	28,4	5,3	-23,1	-32,7	-5,9	0,5	-7,1	-3,7	-4,5	-7,7	-7,7	19,7	-21,1	-3,7	-6,8	-4,2
Sport	-5,2	16,2	-12,6	-1,7	2,0	11,5	11,9	-0,6	2,2	4,1	7,2	-3,5	-1,7	3,8	4,7	2,1	2,5
Leksaker	-40,5	-0,6	-8,1	-14,5	-6,8	2,5	6,5	4,6	10,8	4,5	4,9	-15,2	-20,7	-6,2	7,2	-6,2	-6,5
Kläder	2,5	-1,1	-33,5	-38,8	-32,8	-18,9	-17,8	-18,5	-10,4	-12,0	-25,4	-28,8	-11,7	-29,7	-15,6	-22,5	-20,4
Skor	-13,4	-3,2	-43,5	-50,8	-44,9	-29,7	-28,0	-25,1	-17,8	-15,4	-41,9	-38,3	-21,1	-41,8	-23,6	-31,4	-30,3
Läkemedel, kosmetika och hygienartiklar	3,9	9,0	21,8	-3,2	-8,2	7,0	0,6	1,2	5,7	-1,4	1,0	1,0	11,6	-1,6	2,5	0,2	3,1
Blomster- och trädgård	4,7	0,4	-6,6	6,7	13,2	8,1	21,8	3,0	13,2	17,6	4,6	10,0	-1,2	9,6	12,7	10,6	8,5
Ur	7,3	3,5	-32,4	-50,9	-31,4	-24,8	-12,8	-21,1	-5,0	-7,6	-11,7	-16,3	-9,1	-35,1	-13,4	-12,4	-18,0
Guld	15,8	25,7	-6,9	-16,9	-17,3	1,6	17,5	1,1	-2,2	-6,5	11,6	-7,4	11,2	-10,4	5,4	-2,6	0,1
Optiker	4,4	10,5	6,0	-30,6	-31,9	-12,4	-3,7	-2,0	-4,0	2,0	-1,4	-3,4	7,0	-25,5	-3,2	-0,8	-5,9
Övrigt specials Sortiment	6,7	-1,4	-6,4	-18,8	-9,3	-1,0	-4,7	-13,6	8,6	0,1	0,3	-7,6	-0,5	-10,1	-3,6	-2,9	-4,3
Torg- och marknadshandel	-6,1	8,2	-10,4	-39,4	-28,8	-12,4	-14,2	-31,6	-18,3	-11,4	-17,7	-18,0	-3,2	-26,0	-21,6	-15,9	-17,3
E-handel (endast renodlad, SNI 47.91)	-1,7	6,5	12,1	29,8	31,0	36,0	32,8	25,5	25,4	24,9	39,8	30,5	5,5	32,2	27,6	32,1	25,0

Källa: SCB, Detaljhandelsindex.

Avvikelse i antal personer per län som vistats inom områden för sällanköpsvaruhandel, restaurang och nöje jämfört med januari 2020, procent.

2020, present.

	2020											2021	
Län	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Jan	Feb
Stockholms län	0	-19	-28	-22	-13	-17	-13	-12	-14	-23	-28	-34	-27
Uppsala län	1	-17	-19	-11	-3	-2	-4	-5	-11	-21	-24	-33	-25
Södermanlands län	3	-11	-12	0	16	27	22	11	9	-6	-10	-22	-13
Östergötlands län	3	-11	-14	-7	3	14	5	-2	-5	-22	-23	-33	-24
Jönköpings län	1	-12	-14	-7	4	16	5	-3	-4	-21	-23	-33	-24
Kronobergs län	0	-11	-15	-10	1	11	3	-2	-4	-20	-22	-33	-24
Kalmar län	2	-6	-5	5	21	73	43	11	3	-13	-16	-28	-17
Gotlands län	4	-4	-10	12	31	76	89	19	12	-14	-19	-30	-21
Blekinge län	2	-5	-3	4	15	39	25	6	2	-9	-14	-26	-16
Skåne län	0	-12	-13	-8	2	11	3	-1	-5	-17	-22	-31	-21
Hallands län	3	-8	-5	3	19	52	37	13	13	-8	-10	-26	-15
Västra Götalands län	1	-14	-18	-13	-5	1	-5	-8	-9	-22	-25	-34	-27
Värmlands län	10	-12	-19	-16	-6	10	4	-5	-12	-26	-29	-37	-31
Örebro län	4	-11	-14	-7	2	10	2	0	-2	-18	-18	-29	-20
Västmanlands län	5	-10	-13	-6	4	2	2	-1	-2	-14	-17	-26	-17
Dalarna län	14	-13	-29	-22	-7	11	-5	-18	-20	-30	-29	-33	-24
Gävleborgs län	7	-12	-17	-9	5	20	8	-3	-6	-18	-25	-33	-24
Västernorrlands län	4	-14	-19	-11	3	19	6	-7	-8	-22	-30	-40	-31
Jämtlands län	19	-9	-30	-27	-14	7	-6	-18	-20	-30	-29	-35	-22
Västerbottens län	7	-11	-22	-14	-1	6	-2	-5	-7	-24	-30	-40	-34
Norrbottens län	7	-11	-23	-10	1	7	0	-1	-5	-21	-24	-35	-28
Sverige	2	-14	-20	-13	-3	4	-2	-6	-8	-21	-24	-33	-25

Källa: Google Mobility Data.

Nyckeltal för handeln

Utveckling i procent från motsvarande period föregående år

	2018					2019					2020				
Procentuell utveckling i löpande priser om inget annat anges	K1	K2	K3	K4	Helår	K1	K2	K3	K4	Helår	K1	K2	K3	K4	Helår
BNP, hushållens inkomster och konsumtion															
BNP fasta priser	2,4	3,1	0,7	1,6	2,0	2,0	0,7	2,2	0,7	1,4	0,3	-7,3	-2,4	-1,7	-2,8
Hushållens disponibla inkomster, löpande priser	10,0	-2,0	5,5	6,3	4,5	5,1	5,7	5,2	5,0	5,3	3,3	-5,9	2,2	2,8	0,4
Hushållens konsumtionsutgifter, löpande priser	4,2	5,2	4,3	3,7	4,3	2,1	2,8	3,6	3,9	3,1	0,8	-8,2	-3,1	-3,8	-3,7
Detaljhandelsindex och E-barometern ¹															
Hela Detaljhandeln	2,9	3,2	2,5	2,3	2,5	2,2	3,7	4,4	3,2	3,4	5,2	1,8	3,8	3,3	3,5
E-handel	17	14	15	-	15	15	13	11	-	13	16	49	39	-	40
Dagligvaruhandeln totalt	4,5	2,5	3,4	3,6	3,2	2,0	4,9	4,0	3,3	3,5	7,4	0,9	1,6	2,3	2,9
Bred livsmedelshandel	4,3	2,5	3,5	3,6	3,4	2,1	4,8	3,9	3,5	3,6	8,1	3,4	3,3	4,0	4,6
Specialiserad livsmedelshandel	7,5	2,3	2,1	3,3	3,6	0,2	5,0	4,1	0,9	2,6	-0,9	-28,4	-18,2	-19,1	-17,3
E-handel	30	28	-	-	27	19	24	30	-	22	27	115	101	-	95
Sällanköpsvaruhandeln totalt	1,4	3,9	1,7	1,3	2,0	2,6	2,6	4,7	3,0	3,2	3,3	1,0	4,4	3,2	2,9
Elektronik	2,3	7,0	10,2	4,6	5,9	2,7	9,7	9,0	12,1	8,7	10,5	8,0	10,2	12,8	10,6
E-handel	12	7	12	-	12	18	16	10	-	14	15	51	37	-	43
Kläder och skor	-5,8	2,8	-1,9	-3,8	-2,0	5,2	-2,8	1,6	-1,7	0,2	-12,8	-31,2	-16,5	-26,6	-25,0
E-handel	13	15	14	-	13,0	13,0	12,0	9,0	-	12	14	24	17	-	16
Sport	-0,9	7,4	1,6	0,6	2,3	1,0	-2,5	2,8	0,7	0,5	-1,7	3,8	4,6	2,1	2,5
E-handel	26	20	17	-	21,0	12	16	13	-	13	18	43	39	-	38
Böcker	-1,0	8,6	8,4	4,0	5,0	3,8	15,6	8,5	13,3	10,6	19,7	-21,1	-3,7	-6,8	-4,2
E-handel	6	10	5	-	6,0	4,0	0,0	1,0	-	1	-2	29	20	-	26
Leksaker	0,8	7,1	5,1	-4,5	0,7	-12,1	-30,0	-24,5	-29,7	-25,5	-20,7	-6,2	7,2	-6,2	-6,5
E-handel	20	15	20	-	17,0	6,0	5,0	0,0	-	3	0	11	5	-	8
Möbler och inredning	3,9	0,0	1,4	1,4	1,6	0,7	6,3	5,7	4,0	4,2	3,3	3,6	5,4	3,6	4,0
E-handel	25	23	20	-	22	17	13	13	-	14	23	71	73	-	63
Bygg	-1,4	6,7	1,5	7,6	3,9	8,9	1,7	4,6	-1,5	3,0	6,3	19,3	13,3	14,2	13,9
E-handel	14	16	4	-	10	4	7	7	-	9	25	-	34	-	41
Partihandelsindex															
Hela partihandeln	7,3	7,4	9,4	7,8	8,2	4,5	4,7	4,5	1,7	3,8	5	-10,3	-6,3	-3,3	-3,1
Livsmedel	8,7	2,5	4,8	4,3	4,7	2,3	18,8	17,2	14,3	13,4	20,3	-17,5	-14,4	-7,5	-1,8
Hushållsvaror	3,9	2,4	6,9	6,6	5,6	4,6	-1,2	1,2	0,2	1,1	1,2	-6,1	0,0	-1,5	-1,6
Info- & komm.utrustn	3,2	15,3	23,8	8,9	13,2	7,1	8,6	-6,0	-0,9	1,9	0,6	-5,1	1,6	1,0	-0,6
Övr maskiner & utrustn	4,8	9,9	11,5	6,3	8,1	6,6	7,7	8,1	3,8	6,5	1,2	-12,3	-6,1	-4,4	-5,8
Annan spec partihandel	14,2	11,9	10,4	10,5	11,6	2,3	-1,2	0,5	-5,5	-1,1	1,5	-12,4	-10,7	-4,6	-6,7
Handelsbarometern, indexnivå, kvartalsgenomsnitt. 100=neutralt															
Framtidsindikatorn Egen butik	102,5	104,2	104,3	104,23	103,81	101,3	105,5	102,6	104,6	103,5	101,3	86,7	94,7	95,1	94,5
Framtidsindikatorn Hela detaljhandeln	93,4	94,6	97,2	96,5	95,4	93,7	96,6	97,3	98,0	96,4	88,9	71,4	84,1	81,4	81,4
Dagligvaruhandel	96,6	99,0	100,6	100,8	99,3	97,9	101,2	101,0	104,8	101,2	93,0	77,6	85,8	86,6	85,7
Sällanköpsvaruhandel	90,2	90,2	93,7	92,1	91,6	89,5	92,0	93,5	91,3	91,6	84,7	65,3	82,4	76,3	77,2
E-handel	-	117,1	109,6	114,1	113,6	109,1	109,1	109,0	107,6	108,7	105,2	105,5	115,1	119,2	111,3
Kronans växelkurs															
SEK/EUR, genomsnittskurs per kvartal	9,96	10,33	10,41	10,32	10,26	10,42	10,62	10,66	10,66	10,59	10,66	10,65	10,36	10,28	10,49
SEK/USD, genomsnittskurs per kvartal	8,11	8,67	8,95	9,04	8,69	9,17	9,45	9,59	9,63	9,46	9,67	9,68	8,87	8,63	9,20

1. Observera att branschindelningarna enligt Detaljhandelsindex och E-barometern inte är helt jämförbara.

Anm.: " - " betyder att värde saknas.

Källa: SCB, Svensk Handel, Riksbanken, E-barometern och Dagligvaruindex.